

Наукометричні бази та їх кількісні показники. Фактори, що впливають на кількісні показники наукометричних баз. Згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 05.04.2012 р. № 318 у **2013–2014 рр.** планується здійснити *«перехід на міжнародні критерії оцінювання праці вчених»*, а розпорядження Кабінету Міністрів від 08.10.2012 р. № 780-р передбачає протягом **2013–2017 рр.** *«удосконалення механізму наукометричного оцінювання діяльності наукових працівників»*. Можна впевнено стверджувати, що наступним кроком буде врахування позиції науковця в рейтингу наукометричних систем під час обрання на посаду керівника підрозділу або наукової установи, присвоєння вчених звань, вирішення питань щодо фінансування тощо.

Наукометричні показники активно використовуватимуть і в процесі оцінювання діяльності бюджетних наукових установ (див. додатки № 1, 2 наказу МОН України від 03.04.2012 р. № 399). Пункт 7.5 згаданого наказу передбачає на основі проведеного оцінювання (атестації) розробити рекомендації щодо оптимізації їх діяльності, зокрема *«реорганізації, перепрофілювання чи ліквідації окремих наукових установ»*. Проведення атестації згідно з порядком, затвердженим наказом № 399, заплановано на **2013–2014 рр.**

Оскільки більшість наукометричних показників розраховуються ретроспективно, українським ученим, а особливо керівникам наукових установ, уже сьогодні слід замислитися над необхідністю адекватного представлення результатів власних досліджень у різноманітних наукометричних системах.

Іноді виникають думки щодо доцільності створення національного індексу наукових цитувань, на зразок РИНЦ у Росії. Проте слід урахувати, що об'єктивність розрахунків наукометричної платформи прямо пропорційна кількості індексованих нею наукових видань та якості рецензування в процесі їх відбору. Тому будь-яка система, обмежена за національною ознакою, тематикою або іншими умовами, уже не може претендувати на першість. Крім того, формування такої бази потребує значних фінансових витрат і має бути виправданим. Наприклад, створення РИНЦ було зумовлене необхідністю аналізувати наукову діяльність у межах країни, тоді як більшість російських видань не відповідали вимогам Web of Science та Scopus.

Ситуація в Україні на сьогодні відрізняється наявністю РИНЦ, вимоги якого задовольняють усі фахові вітчизняні видання. Тож, на нашу думку, такі проблеми, як, наприклад, необхідність забезпечення провідних наукових

установ країни доступом до бази даних Scopus, є набагато актуальнішими, аніж створення власної наукометричної системи.

<...> Значення наукометричних параметрів залежать від багатьох чинників, а їх покращення потребує координованої роботи як авторів та редакторів, так і адміністраторів наукових закладів. Проте перед тим як замислюватися над покращенням показників, слід докласти зусиль до їх розрахунку, оскільки на сьогодні ситуація в Україні склалася така, що майже немає чого покращувати. У провідних наукометричних базах представлено поодинокі журнали вітчизняної наукової періодики, а редактори фахових видань майже не виявляють ініціативи до інтеграції в ці системи. Очевидно, що розміщення одного видання (яке оформлює списки літератури за міжнародними стандартами) на платформі наймасштабнішої бібліометричної системи світу більшою мірою вплине на представлення української науки в міжнародному просторі, ніж розміщення кількох праць одного здобувача наукового ступеня. Тому на завершення вважаємо за необхідне підкреслити важливість мотивації на законодавчому рівні не тільки і не стільки авторів наукових робіт, але й редакторів фахових наукових видань України до інтеграції в найбільші наукометричні бази світу (*Чайковський Ю., Сілкина Ю., Потоцька О. Наукометричні бази та їх кількісні показники. Частина II. Фактори, що впливають на кількісні показники наукометричних баз // Вісник НАН України. – 2013. – № 9. – С. 84–85, 91–92).*